

Markets Review. 2020. Volume 14. Issue 2. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17521440.2020.1760454>.

2. Опитування українських банків та фінтехкомпаній - 2019. Проект USAID «Трансформація фінансового сектору», листопад 2019 р. URL: http://www.fst-ua.info/wp-content/uploads/2019/12/FinTech-Survey-Report_UKR_12-12-2019.pdf.

3. Овсянко Ю. О. Використання штучного інтелекту в банківській сфері. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/24445/77-79.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

REFERENCES

1. Jon Truby, Rafael Brown, Andrew Dahdal (2020). Banking on AI: mandating a proactive approach to AI regulation in the financial sector. *Law and Financial Markets Review*, Vol. 14, Issue 2. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17521440.2020.1760454> [in English].

2. Опитування українських банків та фінтехкомпаній. Проект USAID «Трансформація фінансового сектору». (2019). URL: http://www.fst-ua.info/wp-content/uploads/2019/12/FinTech-Survey-Report_UKR_12-12-2019.pdf [in Ukrainian].

3. Овсянко Ю. О. (2010). Використання штучного інтелекту в банківській сфері. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/24445/77-79.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].

Водорезова Сусанна Робертівна

молодший науковий співробітник НДІ правового забезпечення

інноваційного розвитку НАПрН України

ORCID: 0000-0001-5044-7167

ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ВПЛИВУ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ

Наукова робота присвячена дослідженню питання щодо застосування заходів впливу за правопорушення в інформаційній сфері. визначено види відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері.

Ключові слова: інформаційні правовідносини, інформація, заходи впливу, інформаційні правопорушення.

Vodoriezova Susanna

*Junior Researcher of the Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovate Development of NALS of Ukraine
ORCID: 0000-0001-5044-7167*

APPLICATION OF MEASURES OF INFLUENCE FOR OFFENSES IN THE INFORMATION SPHERE

The scientific work is devoted to the research of the issue of application of measures of influence for offenses in the information sphere. identified types of liability for offenses in the information sphere.

Keywords: information legal relations, information, information offenses.

Бурхливий розвиток інформаційних потоків в усіх сферах суспільного життя зумовлює актуальність проблематики юридичної відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері. Розбудова Україною інформаційного суспільства актуалізує потребу створення ефективної системи забезпечення прав і свобод особи на вільне одержання, поширення і використання інформації як важливої умови демократичного розвитку. Складність побудови та реалізації цієї системи полягає у відсутності ефективного механізму захисту інформаційних правовідносин [1, с. 72].

Порядок організації та здійснення заходів впливу, як правило, визначається на рівні закону і деталізується в підзаконних нормативно-правових актах.

Відповідно до ст. 27 Закону України «Про інформацію» [2] порушення законодавства України про інформацію тягне за собою дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно із законами України. Наведений нормативно-правовий акт є одним з вихідних у регулюванні інформаційних відносин й передбачає різногалузеву відповідальність за правопорушення у вказаній сфері. Зазначимо, що такий підхід закріплено не лише в Україні, а й в нормативно-правових актах Республіки Білорусь, Республіки Казахстан та деяких інших держав.

Перш ніж перейти до аналізу заходів впливу за інформаційні правопорушення, зупинимося на з'ясуванні змістовного наповнення

категорії «заходи впливу». В правовій науці сформувалося декілька основних підходів щодо цього, зокрема, заходи впливу:

1) становлять собою як відповідальність (покарання правопорушника), так і застосування позитивних заходів впливу на поведінку учасників правовідносин, застосування певних заохочень або стимулів;

2) ототожнюються з юридичною відповідальністю за вчинення правопорушень (проступків) та злочинів у певній сфері [3 та ін.]. Розглянемо їх більш докладно.

Згідно з першим підходом заходи впливу розглядаються як сукупність стимулів, заохочень, заходів відповідальності, що застосовуються до учасників правовідносин для врегулювання їх поведінки у таких відносинах.

Другий підхід до характеристики заходів впливу передбачає ототожнення з юридичною відповідальністю за вчинення правопорушень (проступків) та злочинів у певній сфері. Зазначений підхід є найбільш розповсюдженим й використовується в актах чинного законодавства саме в контексті відповідальності за порушення встановлених правил поведінки, які закріплені у правових нормах.

У правовій доктрині існує чимало підходів до класифікації заходів впливу. Так, Т. О. Коломєць пропонує поділяти заходи адміністративного впливу за декількома критеріями в декілька етапів. Зокрема, залежно від підстав застосування виділяють дві базові підсистеми: а) заходи, пов'язані із протиправними діями; б) заходи, застосування яких не пов'язане із вчиненням протиправних діянь. До другої групи вчена відносить запобіжні заходи [4, с. 20].

Запобіжні заходи або як їх ще інколи називають – превентивні [3], як раз і спрямовані на недопущення вчинення правопорушень (наприклад, контрольні заходи). Вони застосовуються для того, аби не допустити порушення правових норм відповідним суб'єктом. У цьому контексті доречно навести міркування О. Ткалі, яка зазначає, що за допомогою запобіжних (превентивних, попереджувальних) заходів впливу створюються необхідні умови для своєчасного і належного дотримання норм чинного законодавства й відвертаються можливі у майбутньому несприятливі наслідки, якщо б такі заходи не були проведені [5].

Вбачається доцільним поділяти заходи впливу залежно від мети їх застосування на правоприпиняючі, правовідновлювальні (забезпечувальні) та каральні заходи впливу.

А. М. Тимченко вказує, що припиняючі заходи застосовуються певним способом до порушника правових норм з метою оперативного припинення протиправної поведінки особи і примушують його не робити того, що заборонено правовою нормою [6, с. 107]. Інакше розмірковує С. Н. Кожевніков, вказуючи основною особливістю правоприпиняючих заходів відсутність покарання при їх застосуванні [7, с. 124]. З одного боку, такий підхід є цілком логічним з огляду на те, що правоприпиняючі заходи застосовуються саме з метою оперативного припинення правопорушення. З іншого – така характеристика притаманна не лише заходам припинення, а й заходам забезпечення (правовідновлення), а отже не може вважатися виключною ознакою правоприпиняючих заходів впливу.

На наше переконання, правоприпиняючі заходи впливу спрямовані на усунення протиправних діянь (дій чи бездіяльності) суб'єктів відповідних, у тому числі й інформаційних, правовідносин, за їх допомогою неправомірна поведінка учасників цих відносин узгоджується із вимогами, що закріплені в приписах відповідного галузевого законодавства.

Пояснимо це на прикладі заходів адміністративно-правового впливу за інформаційні правопорушення. На наш погляд, система таких заходів є достатньо розгалуженою. Так, з усієї системи адміністративних стягнень, закріплених ст. 24 Кодексу України про адміністративні правопорушення [8], за здійснення інформаційних правопорушень встановлені такі заходи адміністративного впливу, як: (1) попередження; (2) штраф; (3) оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом правопорушення; (4) конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом правопорушення; (5) відшкодування збитків; (6) виправні роботи тощо. При цьому за деякі правопорушення в інформаційній сфері вказані заходи впливу передбачаються як основні та безальтернативні, в деяких випадках законодавець закріплює основні та додаткові заходи впливу, а іноді передбачає варіативність.

Крім того, необхідно акцентувати увагу на тому, що вищевказані заходи впливу різняться за характером їх застосування. Йдеться, зокрема, про впровадження деяких заходів в судовому порядку, а деяких – в позасудовому (попередження, штраф тощо).

На підставі аналізу заходів адміністративно-правового впливу констатуємо, що до групи правоприпиняючих заходів доцільно віднести оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом правопорушення; позбавлення права обіймати певні посади; позбавлення права займатися певним видом діяльності. До каральних заходів адміністративно-правового впливу в інформаційній сфері, на нашу думку, слід віднести такі, як-от: штраф, конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом правопорушення. Показово, що саме каральні заходи впливу передбачаються найчастіше за інформаційні правопорушення.

З метою забезпечення інформаційної безпеки людини, держави та суспільства, з урахуванням міжгалузевого характеру чинного інформаційного законодавства України, виникає необхідність у проведенні подальшого поглибленого аналізу заходів впливу за правопорушення в інформаційній сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волкова А. О. Особливості юридичної відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері. *Правова інформатика*. 2014. № 1 (41). С. 72-80.
2. Про інформацію: Закон України від 2 жовт. 1992 р. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#n181>
3. Продаєвич В. О. Місце адміністративної відповідальності в системі заходів адміністративного примусу: автореф. ... канд. юрид. наук. Київ, 2007. 19 с.
4. Коломоець Т. О. Класифікація заходів адміністративно-правового примусу. *Право України*. 2003. № 2. С. 20– 32.
5. Ткаля О. Адміністративно-правовий вплив на неправомірну поведінку: теоретичний аспект. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/6680/Tkalya%20Administrativne.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
6. Тимченко А. М. Види примусових заходів у податковому праві: дис. ... канд. юрид. наук. Ірпінь, 2011. 210 с.

7. Кудрявцев В. Н. Закон, поступок, ответственность. Москва: Наука, 1986. 286 с.
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1–212-24) від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#n60>

REFERENCES

1. Volkova, A. O. (2014). Osoblyvosti yurydychnoi vidpovidalnosti za pravoporushennia v informatsiinii sferi. *Pravova informatyka – Legal informatics. I (41)*, 72–80 [in Ukrainian].
2. Pro informatsiiu: Zakon Ukrainy vid 2 zhovt. 1992 r. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#n181> [in Ukrainian].
3. Prodaievych V. O. (2007). Mistse administratyvnoi vidpovidalnosti v systemi zakhodiv administratyvnoho prymusu. *Extended abstract of candidates thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
4. Kolomoiets, T. O. (2003). Klasyfikatsiia zakhodiv administratyvno-pravovoho prymusu. *Pravo Ukrainy – Law of Ukraine, 2*, 20–32 [in Ukrainian].
5. Tkalia O. Administratyvno-pravovyi vplyv na nepravomirnu povedinku: teoretychnyi aspekt. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/6680/Tkalya%20Administrativne.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].
6. Tymchenko A. M. (2011). Vydy prymusovykh zakhodiv u podatkovomu pravi. *Candidates thesis*. Irpin [in Ukrainian].
7. Kudryavtsev, V. N. (1986). Zakon. postupok. otvetstvennost. Moskva: Nauka [in Russian].
8. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia (art. 1–212-24) vid 07.12.1984 r. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#n60> [in Ukrainian].